

Κιλελέρ: Η αναγνωρισιμότητα του ονόματος, η ιστορικότητα του τόπου και ο πολιτισμός ως πόλοι έλξης και εργαλεία ανάπτυξης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΤΑΜΠΕΓΛΙΩΤΗΣ

*Χημικός Μηχανικός, Προϊστάμενος Τμήματος
Προγραμματισμού, Οργάνωσης, Πληροφορικής και Επικοινωνιών,
Δήμος Κιλελέρ*

ΣΤΥΛΙΑΝΗ ΠΑΣΑΛΙΔΟΥ

*Δημοτική Υπάλληλος Δήμου Κιλελέρ, Φοιτήτρια Μεταπτυχιακού Προγράμματος
Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου «Διοίκηση Πολιτισμικών Μονάδων»*

ΔΕΣΠΟΙΝΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΜΠΟΤΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

*Δικηγόρος, Φοιτήτρια Μεταπτυχιακού Προγράμματος
Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου «Διοίκηση Πολιτισμικών Μονάδων»*

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΧΑΤΖΟΥΛΗΣ

*Αντιδήμαρχος Κιλελέρ,
Πρόεδρος ΔΣ Οργανισμού Πολιτισμού, Αθλητισμού, Περιβάλλοντος (ΟΠΑΠ) &
Πρόεδρος ΔΣ Κοινωφελούς Δημοτικής Επιχείρησης Κιλελέρ (ΚΔΕΚ) Δήμου Κιλελέρ*

Περίληψη

Σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον με ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά, κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός επιβάλλεται να επιδιώκει την ανάδειξη των συγκριτικών του πλεονεκτημάτων, προκειμένου όχι απλά να επιβιώσει αλλά να κατορθώσει να αναπτυχθεί περαιτέρω. Το τοπίο, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον πολιτιστικό, κοινωνικό και οικονομικό τομέα της κάθε περιοχής. Συμβάλλει στη διαμόρφωση της τοπικής ταυτότητας και κουλτούρας ενώ παράλληλα διαμορφώνει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του κάθε τόπου.

Η πολιτιστική κληρονομία, άυλη και υλική, και ο σύγχρονος πολιτισμός αναγνωρίζονται ως κύρια χαρακτηριστικά της ταυτότητας κάθε περιοχής, λόγω της συμβολής τους τόσο στην πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη όσο και στην κοινωνική συνοχή της. Η δημιουργία ταυτότητας, όπως σε κάθε άλλη περίπτωση έτσι και όταν πρόκειται για έναν Ο.Τ.Α όπως ο Δήμος Κιλελέρ, θα πρέπει να έχει ως αφετηρία και βασική προϋπόθεση την ύπαρξη ή την δημιουργία μοναδικών, αναγνωρίσιμων χαρακτηριστικών ικανών να το καταστήσουν αφενός ανταγωνιστικό έναντι όλων των υπολοίπων και αφετέρου ελκυστικό εταίρο σε συνεργασίες.

Προσανατολισμένος στην κατεύθυνση αυτή, ο Δήμος Κιλελέρ έχει διαπιστώσει την ανάγκη αξιοποίησης του συμβολισμού και της αναγνωσιμότητας του ονόματος «ΚΙΛΕΛΕΡ», το οποίο μαζί με το αγροτικό προφίλ αποτελεί ένα φυσικό brandname, σε Εθνικό και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με σημείο αναφοράς τα γεγονότα της εξέγερσης του αγροτικού κινήματος του Θεσσαλικού κάμπου το 1910 στοχεύοντας να δημιουργήσει μια νέα ανάταση στην παραγωγή, στο επιχειρείν, στην έρευνα και την καινοτομία.

Στο αδιαμφισβήτητο αυτό πλεονέκτημα που προσδίδει στον Δήμο Κιλελέρ η φόρτιση και σημειολογία του ονόματος, έρχονται να αθροιστούν : η κεντροβαρής και κομβική χωροθέτησή του τόσο σε περιφερειακό όσο και σε Εθνικό επίπεδο, η προσβασιμότητα και διέλευση όλων των βασικών συγκοινωνιακών και ενεργειακών δικτύων, η γειτνίαση του με την πόλη της Λάρισας και η επάρκεια καλλιεργούμενων και μη χώρων, καθιστώντας τον έτσι ελκυστικό τόπο επιχειρηματικής δραστηριοποίησης και κατοικίας. Η ανάδειξη δε του πλούσιου πολιτιστικού διαχρονικού αποθέματος της περιοχής, από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα, μπορεί να καταστήσει τον Δήμο Κιλελέρ αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής και τουριστικής ταυτότητας της Περιφέρειας Θεσσαλίας ενώ παράλληλα μπορεί να αναπτύξει έναν αξιόπιστο μηχανισμό και τις διαδικασίες εκείνες που θα διασφαλίσουν την διαρκή και βέλτιστη κεφαλαιοποίηση των αναμενόμενων πλεονεκτημάτων προς όφελος όλων.

Λέξεις - Κλειδιά:

Αναγνωσιμότητα, ταυτότητα, Δήμος Κιλελέρ, ανάπτυξη

1. Εισαγωγή

Στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, η συμβολή του πολιτισμού, της ιστορικότητας ενός τόπου και της αναγνωρισιμότητας του ονόματος μιας περιοχής κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικά καθώς μπορούν να λειτουργήσουν ως πόλοι έλξης και εργαλεία αειφόρου ανάπτυξης. Η δημιουργία και διαμόρφωση μιας ισχυρής, αναγνωρίσιμης, ελκυστικής και ανταγωνιστικής ταυτότητας επιτυγχάνεται μέσα από το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός στρατηγικού πλάνου place branding/marketing. Το place branding/marketing συμβάλλει καθοριστικά στη σωστή προβολή, ανάδειξη και ανάπτυξη των βασικών συστατικών και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων μιας περιοχής.

Η εισήγηση αυτή στοχεύει στην προσέγγιση και στην αποτύπωση της ταυτότητας αλλά και στην προβολή και ανάδειξη των μοναδικών, αναγνωρίσιμων χαρακτηριστικών του Δήμου Κιλελέρ έτσι ώστε αφενός με την ανάπτυξη των κατάλληλων μηχανισμών και διαδικασιών να επιτευχθεί η διαρκής και βέλτιστη κεφαλαιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του και

αφετέρου να αποτελέσει αναπόσπαστο κομμάτι της τουριστικής και πολιτιστικής ταυτότητας της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Στην εισήγηση, αρχικά, προσδιορίζονται συνοπτικά οι βασικές έννοιες του τοπίου, της ταυτότητας και του πολιτισμού σε συνάρτηση με τη δημιουργία και διαμόρφωση ταυτότητας ενός τόπου με γνώμονα το σχεδιασμό place branding/marketing. Μετά την ανάλυση του θεωρητικού υπόβαθρου, επιλέγεται η περίπτωση του Δήμου Κιλελέρ, όπου εξετάζονται και αναλύονται διεξοδικά το όνομα και η αναγνωρισιμότητα του, η χωροθέτηση και το τοπίο του, η ιστορική και πολιτιστική του κληρονομιά αλλά και η αναπτυξιακή του προοπτική.

2. Θεωρητικές έννοιες και προσεγγίσεις

2.1 Τοπίο, ταυτότητα και πολιτισμός

Στην σύγχρονη εποχή της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, η ταυτότητα, το τοπίο, και ο πολιτισμός της κάθε περιοχής μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά στη βιωσιμότητα, ανάπτυξη και ανάδειξη της, γεγονός που επηρεάζει θετικά και την λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτή.

Με την έννοια τοπίο, ορίζουμε μια περιοχή του οποίου ο χαρακτήρας είναι το αποτέλεσμα της δράσης και της αλληλεπίδρασης των φυσικών και των ανθρώπινων παραγόντων. Το τοπίο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο από άποψη περιβαλλοντική, οικολογική, πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική στη διαμόρφωση της τοπικής κουλτούρας, της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και της πολιτιστικής δημιουργίας, συνεισφέροντας με αυτόν τον τρόπο, στην ανθρώπινη ευημερία και στην ανάπτυξη ενός τόπου (ΦΕΚ 30/Α/2010). Το τοπίο -είτε φυσικό, είτε πολιτιστικό, είτε ως συνδυασμός και των δυο- δημιουργεί, εμπεριέχει και αναδεικνύει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του κάθε τόπου (προορισμούς, αξιοθέατα, κτίρια, περιοχές Natura, αγροτική παραγωγή, κ.λπ.) έτσι ώστε με τον κατάλληλο σχεδιασμό και διαχείριση αυτών των πλεονεκτημάτων να δημιουργηθεί ή να ενισχυθεί η ταυτότητα και η επωνομασία ενός τόπου, μέσα στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης (Δοξιάδης & Λιβέρη, 2012).

Η διαμόρφωση της εικόνας ενός τόπου σχετίζεται άμεσα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, τα οποία αποτελούν και τα κύρια συστατικά της μοναδικότητας του (Μεταξάς, 2005). Τα συστατικά αυτά διαφοροποιούνται από τόπο σε τόπο ανάλογα με το μέγεθος του, τη γεωγραφική του θέση, τις κλιματολογικές συνθήκες, το φυσικό περιβάλλον, το πολιτιστικό απόθεμα, τη παραγωγική του διάρθρωση αλλά και την ικανότητα των τοπικών αυτοδιοικήσεων και των οργανισμών, που εμπλέκονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, να σχεδιάζουν και να υλοποιούν με επιτυχία δράσεις που θα ενισχύσουν, θα αναδείξουν και θα υποστηρίξουν τα πλεονεκτήματα τους (Μεταξάς, 2005). Βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία και την οικοδόμηση επιτυχούς τοπικής ταυτότητας και επωνομασίας αποτελούν η συνεργασία και συμφωνία των τοπικών παραγόντων σε διοικητικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό επίπεδο, η χρονική συνέχεια και συνέπεια, η προστασία, ανάδειξη και ανάπτυξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων καθώς και η προσαρμοστικότητα που απαιτείται σε μια διαρκώς μεταλλασσόμενη αγορά, χωρίς όμως την υποβάθμιση ή απώλεια των βασικών αξιών της (Δοξιάδης & Λιβέρη, 2012). Οι αξίες αυτές πρέπει να αποτελούν εμφανή ισχυρά σημεία του τόπου, να συνθέτονται από στοιχεία της διαφοροποίησης και της διαφορετικότητας από τον ανταγωνισμό, να είναι ανθεκτικές στον χρόνο, να μπορούν να αναδειχθούν και να διαδοθούν αλλά και να έχουν σχέση με τις απαιτήσεις και τις επιθυμίες των καταναλωτών/πολιτών, έτσι ώστε να πείθουν και να εμπνέουν την τοπική κοινωνία (Δοξιάδης & Λιβέρη, 2012).

Η πολιτιστική κληρονομιά και η σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία αναγνωρίζονται ως κύρια στοιχεία ταυτότητας κάθε περιοχής και ως συγκριτικό πλεονέκτημα της, λόγω της συμβολής τους στην προβολή και προώθηση της τοπικής ταυτότητας, στην κοινωνική ενσωμάτωση και συνοχή, στην ενίσχυση της τοπικής πολιτιστικής δραστηριότητας, στην προσέλκυση και στην ενεργή συμμετοχή των πολιτών στο πολιτιστικό γίγνεσθαι καθώς και στην

οικονομική ανάπτυξη της περιοχής (Κόνσολα, 2006). Ο πολιτισμός δίνει το πλεονέκτημα της αναγνωρισιμότητας, της ταύτισης, της ιστορικής συνέχειας και της συλλογικής αντιπροσώπευσης καθώς σχετίζεται άμεσα με την τοπική ανάπτυξη και την αναζωογόνηση των περιοχών (Καραχάλης, 2015). Στο πλαίσιο της νέας πραγματικότητας, της παγκοσμιοποίησης και της κοινωνίας της πληροφορίας, ο πολιτισμός μπαίνει σε μια νέα φάση. Λόγω των κοινωνικών και οικονομικών πλεονεκτημάτων που επιφέρει, αναγνωρίζεται πλέον ως σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα κάθε δήμου, ιδιαίτερα λόγω της άμεσης σύνδεσής του με τον αστικό τουρισμό και πλέον αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες στον οποίο οι δήμοι στηρίζουν την ανάπτυξή τους (Μεταξάς, 2005).

Η εικόνα, η ταυτότητα και η φήμη μιας περιοχής επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά, δηλαδή, τις παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα, τα αντικείμενα, τα έργα τέχνης, τα τοπία, το κτιριακό απόθεμα, τον σύγχρονο πολιτισμό κ.α. και για αυτό το λόγο αποτελούν και κεντρικά στοιχεία για την προβολή, ανάδειξη και ανάπτυξη ενός τόπου (Καραχάλης, 2015). Η επίτευξη όμως μιας σωστής προβολής και ανάδειξης της εικόνας και της ταυτότητας ενός τόπου πρέπει να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί με τα κατάλληλα επιστημονικά εργαλεία που προσφέρονται μέσα από το marketing/branding τόπου (place branding).

2.2 Διαμόρφωση ταυτότητας-Place branding/marketing

Το place branding είναι η απόδοση συγκεκριμένης χωρικής ταυτότητας σε μια περιοχή, ώστε να διαμορφωθεί μια κεντρική ιδέα για τα χαρακτηριστικά και την προσωπικότητα της. Πιο αναλυτικά, το place branding βασίζεται στο στρατηγικό πλάνο για τη δημιουργία ή τη βελτίωση της εικόνας ενός τόπου (πόλη, περιοχή ή χώρα) (Καραχάλης, 2015). Ως εικόνα ενός τόπου εννοείται μια ομάδα νοητικών συσχετισμών που έχουν οι άνθρωποι για ένα τόπο, δηλαδή όλες οι λεπτομέρειες που έρχονται συνειρμικά στο μυαλό κάποιου όταν ακούει το όνομα του τόπου (<http://www.ekke.gr/estia/Cooper/Neo%20Kinima%20Architektonwn/tsakiri.pdf>). Ενώ οι τόποι θεωρητικά δεν έχουν μία εικόνα, πολύ συχνά υπάρχει επικάλυψη μεταξύ των εικόνων δημιουργώντας κάποιου είδους «κεντρικής εικόνας» κοινή για όλους, η οποία του προσδίδει ένα στοιχείο της ταυτότητάς του. Σύμφωνα με τους Kotler, Haider και Rein (1993), η εικόνα των πόλεων είναι ένα σύνολο από πεποιθήσεις, ιδέες, ανάγκες και εντυπώσεις που έχουν ή διαμορφώνουν οι άνθρωποι για την πόλη ή έναν συγκεκριμένο προορισμό. Παρεμβαίνοντας στην εικόνα ενός τόπου ουσιαστικά παρεμβαίνουμε στην ταυτότητα του. Συλλαμβάνοντας το πνεύμα της πόλης ή της περιοχής και τα χαρακτηριστικά της, η «στρατηγική επωνυμίας πόλης» της επιτρέπει να δείξει τα διακριτικά της πλεονεκτήματα, να μεταδώσει ένα σαφές μήνυμα, να δημιουργήσει και να ενισχύσει τα αισθήματα υπερηφάνειας των κατοίκων/πολιτών της αλλά και για να προσελκύσει επενδυτές, επιχειρήσεις, τουρίστες και εκδηλώσεις, τόσο σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο (Καραχάλης, 2015). Επιτρέπει στις πόλεις να αναπτύξουν ένα μακροπρόθεσμο όραμα για τον εαυτό τους – σκεπτόμενες για το τι είναι η πόλη ή η περιοχή, τι θέλει να γίνει, και πως θέλει να φτάσει εκεί (<http://www.citybranding.gr/2011/02/city-branding-city-brand.html>).

Όταν χρησιμοποιούμε τον όρο «place branding» εννοούμε το στρατηγικό σχέδιο, την δημιουργία πολιτικής, που αποσκοπεί στη δημιουργία και υποστήριξη μίας θετικής εικόνας ενός τόπου και στην εναρμόνιση αυτής της εικόνας με την πραγματικότητα ενώ το «place marketing» σημαίνει την ανάπτυξη και εφαρμογή πρακτικών που στοχεύουν στη δημιουργία ενός συλλεκτικού και εφικτού στρατηγικού οράματος για το μέλλον, το οποίο θα εναρμονίζει τα τρία στοιχεία, της ταυτότητας, της εικόνας και της στρατηγικής ανάπτυξης (<http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=850715>).

Σύμφωνα με τον Καραχάλη, «Οι στρατηγικές marketing/branding πόλεων αναφέρονται σε προσεγγίσεις διαμόρφωσης της εικόνας και της ταυτότητας των πόλεων και αντλούν στοιχεία από διαφορετικά επιστημονικά πεδία. Συνδέονται κατά κανόνα με τον πολιτισμό και τις πολιτικές αστικής πολιτιστικής αναζωογόνησης/αναβίωσης (culture-led regeneration)»

(<http://www.citybranding.gr/2016/02/city-branding.html>). Ένας αντιπροσωπευτικός ορισμός για το μάρκετινγκ τόπου είναι «μια μακροπρόθεσμη διαδικασία ή στρατηγική αλληλένδετων ενεργειών και μέτρων με σκοπό τη διατήρηση ή αύξηση της ελκυστικότητας ενός τόπου για συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού» (κατά Lombarts, 2008, όπ. αναφ. στο Hospers, Verheul & Boekema, 2011). Οι πόλεις και οι τόποι, γενικότερα, μπορούν να διαμορφώσουν την εικόνα και την ταυτότητά τους, με σκοπό την ελκυστικότητα προς το εξωτερικό τους περιβάλλον, βασιζόμενοι στο προφίλ που έχουν ή/και θέλουν να δημιουργήσουν (Δέφνερ & Καραχάλης, 2012). Η στρατηγική μάρκετινγκ του τόπου δεν είναι απλά ένα επικοινωνιακό εργαλείο αλλά μια μακροχρόνια διαδικασία, η οποία προϋποθέτει ένα υπόβαθρο κατανόησης της πόλης, όπου η συμμετοχή των τοπικών φορέων και των κατοίκων κρίνεται απαραίτητη και αντλεί στοιχεία από διαφορετικές επιστημονικές προσεγγίσεις, λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ομάδων του αστικού πληθυσμού, τις οικονομικές και κοινωνικές συνιστώσες μιας περιοχής και τις πολλαπλές ταυτότητες (Καραχάλης, 2015).

3. Η περίπτωση του Δήμου Κιλελέρ

3.1 Το όνομα και η αναγνωρισιμότητα του

Η γνωστή μέχρι σήμερα ιστορική διαδρομή και πορεία του Κιλελέρ, σαν όνομα και σαν χώρος, ξεκινά πριν δύο αιώνες περίπου και διακρίνεται σε δύο φάσεις:

1. αυτή μέχρι το 1910 όπου κυριαρχεί το τέλμα και η ασημαντότητα ενός τσιφλικιού και
2. αυτή που ξεκινά από τα γεγονότα της αγροτικής εξέγερσης του 1910 στο Κιλελέρ και τα οποία το σημαδεύουν, το αναδύουν από την αφάνεια και το καθιστούν σημείο αναφοράς χωρικά, χρονικά και κοινωνιολογικά.

Το όνομα «Κιλελέρ» έχει τουρκικές ρίζες και ετυμολογικά προέρχεται από την λέξη «göl» (γκιόλ) που σημαίνει λίμνη, λάκκος, έλος. Στο πληθυντικό η λέξη γίνεται «göleler», ακολούθως Κιολελέρ και τελικά Κιλελέρ που σημαίνει ελώδης τόπος, κάτι που χαρακτηρίζει πλήρως την ευρύτερη περιοχή (Αθανασιάδης, 2006). Η πρώτη γραπτή αναφορά για το Κιλελέρ γίνεται από τον ιστορικό και νομικό Σπ. Αραβαντινό, σύμφωνα με τον οποίο -και επικαλούμενος σημείωμα του δασκάλου του γένους Φιλητά- το Κιλελέρ είναι ένα από τα τρία τσιφλίκια του Αλή Πασά στην περιοχή που καταλάμβανε την εποχή εκείνη ο τότε Δήμος Αρμενίου (Γερόπουλος, 2001). Μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας το 1881, το Κιλελέρ αποτελεί οικισμό του νεοσύστατου Δήμου Αρμενίου (Β.Δ. 31-3-1883, ΦΕΚ 126/Α/1883) μέχρι το 1912 οπότε και εμφανίζεται –μαζί με τον κοντινό συνοικισμό Κοκκίνων (πρώην Αλίτσι)- ως ξεχωριστή κοινότητα, (βάσει του Ν. ΔΝΖ 4057/1912, ΦΕΚ 58/Α/1912), της κυβέρνησης Βενιζέλου (Γερόπουλος, 2010). Το 1919, μετονομάζεται σε Κυψέλη (ΦΕΚ 29/Β/1919), ονομασία που παρέμεινε μέχρι το 1985, οπότε και επανακτά την αρχική ιστορική του ονομασία «Κιλελέρ» (ΦΕΚ 74/Α/1985) που διατηρεί μέχρι σήμερα.

Ως ξεχωριστή κοινότητα παραμένει μέχρι το 1998, έτος εφαρμογής του προγράμματος «Καποδίστρια» (Φ.Ε.Κ. 244/Α/1997) με το οποίο ορίζεται ως έδρα του νεοσύστατου Δήμου Κιλελέρ. Είναι η πρώτη φορά που διοικητικά το όνομα Κιλελέρ καλύπτει χωρικά πολλαπλάσια έκταση από την αρχική της κοινότητας. Το 2010, σε εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87/Α/2010) και της νέα διοικητικής συνένωσης των Δήμων, ο Δήμος Κιλελέρ όχι μόνο θα παραμείνει ως αυτοδιοικητική οντότητα αλλά θα συμπεριλάβει επιπλέον τέσσερις άλλους δήμους (Αρμενίου, Κραννώνα, Νίκαιας και Πλατυκάμπου) με διοικητική έδρα τη Νίκαια και ιστορική το Κιλελέρ.

Πλέον οπουδήποτε στην Ελλάδα, η αναφορά και μόνο του ονόματος «Κιλελέρ», συνειρμικά οδηγεί πολλούς χωρικά στην περιοχή του ομώνυμου οικισμού ενώ σε συνδυασμό με τα ιστορικά γεγονότα τοποθετείται και χρονικά στο 1910 και στα γεγονότα της αγροτικής εξέγερσης που αποτελούν ορόσημο της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας σε σχέση με το ζήτημα

της αγροτικής μεταρρύθμισης, δηλαδή την αναδιανομή του πλούτου και της γης μετά την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους που ακολούθησε την απελευθέρωση από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Δεν είναι τυχαίο ότι στην θέση όπου σήμερα βρίσκεται το μνημείο του Αγρότη (δίπλα στον Σιδηροδρομικό Σταθμό Κιλελέρ), κάθε χρόνο τιμάται η μνήμη των πεσόντων κολλήγων, παρουσία πλήθους κόσμου και εκπροσώπων πολιτικών και παραγωγικών φορέων. Έχει σημασία να τονιστεί ότι, ιδιαίτερα στις δεκαετίες 80-90, πραγματοποιούνταν στον ίδιο χώρο ξεχωριστές ογκώδεις πολιτικές συγκεντρώσεις των μεγάλων κομμάτων όπου παραδοσιακά εξαγγέλλονταν η αγροτική και αναπτυξιακή πολιτική από τον εκάστοτε πρόεδρο του καθενός, ακόμη και με την ιδιότητα του Πρωθυπουργού (Α.Παπανδρέου, κλπ) (<https://www.youtube.com/watch?v=WzAYnAwSEic>). Το 1997 μάλιστα, ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος (<http://www.larissanet.gr/2015/03/22/h-teleftaia-efkairia-gia-to-mnimeio-tou-kileler/>), εγκαινία-σε το νέο χώρο του μνημείου όπως το ξέρουμε σήμερα ενώ ο πρώην Πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου επέλεξε στις 8/2/2004 συμβολικά το Κιλελέρ για να ανακοινώσει την ανάληψη της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ λίγο πριν τις εκλογές (<http://archive.papandreou.gr/>). Δεν είναι τυχαίο, ότι πάρα πολλές μικρές και μεγάλες πόλεις ανά την Ελλάδα, έχουν δώσει σε οδούς το όνομα Κιλελέρ (Λάρισα, Τύρναβος, Μαρούσι, Νέα Ερυθραία, Ηλιούπολη, Καματερό, Βέροια, Ρέθυμνο, Ν.Επιβάτες, Θέρμη, Κόνιτσα κλπ), ενώ σε ταξιδιωτικούς, περιηγητικούς ή εκπαιδευτικούς οδηγούς και αφιερώματα, γίνεται συνήθως μικρή ή μεγάλη αναφορά σε αυτό (http://www.ethnos.gr/taksidi_thessalia/arthro/larisa_eulogimenes_pediades-63991365).

Μόνο αμελητέα άλλωστε δεν μπορεί να χαρακτηριστεί και η αναφορά συγγραφέων και καλλιτεχνών στο Κιλελέρ μέσα από:

- βιβλία, (Γερόπουλος, 2001, «Κιλελέρ: Ιστορία, Λαογραφία»), (Γερόπουλος, 2010, «Το Αγροτικό ζήτημα στη Θεσσαλία & το έπος του Κιλελέρ»), (Καρανικόλας, 1983, «Κιλελέρ. Συμβολή στην Ιστορία του Ελληνικού αγροτικού κινήματος»), (Ψύρρας, 2010, «Κιλελέρ. Στον ήλιο μοίρα. Από το ξεκίνημα του αγώνα ως την εξέγερση και την τελική λύση 1881-1923»), (Βραχνιάρη, 1985, «Ανάμεσα σε δύο εξεγέρσεις: Κιλελέρ 1910- Τρίκαλα 1925»), (Μπούσδρας, 1951, «Η Απελευθέρωση των Σκλάβων αγροτών»), (Κορδάτος, 1945, «Η αγροτική εξέγερση του Κιλελέρ»),
- τραγούδια («Κιλελέρ», Σαββόπουλος, 1971, «Αγροτικά», Μπακαλάκος, 1975)
- ταινίες «Το χώμα βάφτηκε κόκκινο», 1965,
- το θεατρικό μονόπρακτο «Κιλελέρ» (1945) του Βασίλη Ρώτα,
- το χαρακτηριστικό έργο του Α. Τάσσου, «Μαρίνος Αντύπας – Κιλελέρ 1910».

Τα γεγονότα του Κιλελέρ αποτελούν όμως ορόσημο και για το πανευρωπαϊκό (Durand-Drouhin & Szwengrub, 1985) αλλά και παγκόσμιο αγροτικό κίνημα (Boeschoter, 1993). Επίσης, κατά καιρούς έχει γίνει αναφορά σε ελληνόγλωσσα έντυπα του εξωτερικού όπως το περιοδικό «ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΥΡΗΣ» Ν.Υόρκης στις 13-14/3/2010 (https://s3.amazonaws.com/ekpdf/periodiko/pdf/2010/0313_14/0313_14.pdf) και εκδηλώσεις όπως αυτής της ένωσης Θεσσαλών πολιτών Νέας Υόρκης «Aesculapian Thessalian Brotherhood» (<http://usa.greekreporter.com/>), του Θεσσαλικού Συλλόγου Νυρεμβέργης «ΜΕΤΕΩΡΑ». Τέλος, γίνεται αναφορά κατά διαστήματα και σε διεθνή portal (<http://www.europeana.eu>, https://sussle.org/t/Kileler_incident, <https://libcom.org>, <http://solidnet.org>)

3.2 Η χωροθέτηση και το τοπίο

Ο Δήμος Κιλελέρ, εκτείνεται σε έκταση 976,3 τ.χλμ, γεγονός που τον καθιστά τον 2^ο μεγαλύτερο σε έκταση δήμο της Π.Ε Λάρισας, 3^ο της Θεσσαλίας και 25^ο της Ελλάδας. Βρίσκεται στην μεγαλύτερη και πιο εύφορη πεδιάδα και είναι ο κατεξοχήν αγροτικός δήμος της χώρας, με τις καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγροαναπαύσεις να αποτελούν το 89% αυτής, όταν τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο χώρας είναι 38%, Περιφέρειας Θεσσαλίας το 43% και Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας το 52% (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) Δ.Κιλελέρ 2015-

19 Στρατηγικό Σχέδιο). Συνορεύει συνολικά με έξι Δήμους της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ενώ η διοικητική του έδρα που είναι η Νίκαια αλλά και οι μεγαλύτεροι οικισμοί του (Πλατύκαμπος, Γαλήνη, Μελισσοχώρι, Ομορφοχώρι, Χάλκη), βρίσκονται πολύ κοντά στην πόλη της Λάρισας ενώ παράλληλα είναι κεντροβαρικά χωροθετημένος τόσο σε περιφερειακό όσο και σε Εθνικό επίπεδο.

Από τα διοικητικά όρια του Δήμου Κιλελέρ διέρχονται όλοι οι βασικοί οδικοί άξονες (ΠΑΘΕ, ΠΕΟ Λάρισας-Βόλου, παλαιά Εθνική Οδός Αθηνών-Θεσσαλονίκης) αλλά και σιδηροδρομικοί άξονες (Αθηνών-Θεσσαλονίκης, Λάρισας-Βόλου), με αποτέλεσμα όλες οι μετακινήσεις Βορρά-Νότο και αντίστροφα να γίνονται μέσω του Δήμου. Επίσης, μέσω της Επαρχιακής οδού Λάρισας-Αγιάς και Ομορφοχωρίου-Αγιάς διοχετεύεται μεγάλο μέρος της τουριστικής κίνησης προς την παραλιακή ζώνη Αγιοκάμπου-Βελίκας.

3.3 Η ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά

Η ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά του Δήμου Κιλελέρ δεν περιορίζεται μόνο στο όνομα Κιλελέρ. Στην περιοχή του Δήμου Κιλελέρ υπάρχουν πλήθος αναγνωρισμένων με αποφάσεις και ΦΕΚ μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Κιλελέρ 2015-19), λιγότερο ή περισσότερο σημαντικοί και γνωστοί. Τα πιο σημαντικά είναι:

Αρχαία Κραννών: Τα λείψανα της αρχαίας Κραννώνος βρίσκονται στην αγροτική περιοχή του σημερινού οικισμού Κραννών του Δήμου Κιλελέρ. Η αρχαία Κραννών, αποτέλεσε σημαντική πόλη της Πελασγιώτιδας, που άκμασε κυρίως κατά τους αρχαϊκούς και κλασικούς χρόνους (6^{ος}-4^{ος} αι. π.Χ.) ενώ υπήρξε έδρα του ισχυρού γένους των Σκοπάδων. Το όνομά της, οφείλεται πιθανότητα, στις άφθονες πηγές και ειδικότερα σε μία θερμή πηγή-κρήνη, κράννα στην αιολική, θεσσαλική διάλεκτο. Η θέση της στο εύφορο, νοτιοδυτικό τμήμα της πεδιάδας εντός των ορίων του Δήμου Κιλελέρ, την κατέστησε μία από τις πλουσιότερες πόλεις της Θεσσαλίας κατά τον 6^ο και 5^ο αι. π.Χ., καθώς έκοψε αργυρά και χάλκινα νομίσματα από το 480 π.Χ. (Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, ΙΕ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, 2013) (<http://larisa.culture.gr>, <http://odysseus.culture.gr>).

Προϊστορικός οικισμός Παλαιόσκαλας : Ο προϊστορικός οικισμός στη θέση «Παλαιόσκαλα» βρίσκεται πλησίον του οικισμού Κάτω Καλαμακίου και Κάρλας. Έχει κυκλική μορφή μαγούλας με διάμετρο 100-120μ. και μέγιστο ύψος περίπου 6μ. ενώ περιβάλλεται από λιθόκτιστους κυκλοτερείς περιβόλους σε ομόκεντρη διάταξη. Σε αυτόν βρίσκονται διάφορα κτίσματα, λιθόκτιστο ορθογώνιο οίκημα στο κεντρικό τμήμα του και άλλα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα ενώ πολλά ευρήματα ήρθαν στο φως κατά τις ανασκαφικές εργασίες. Χρονολογείται κυρίως στην Νεότερη, Τελική Νεολιθική και στην Πρώιμη Εποχή του Χαλκού, περίπου στο πρώτο μισό της 5ης χιλιετίας, στην 4η και πιθανόν σε κάποιο διάστημα της 3ης χιλιετίας π.Χ. Επίσης αρχιτεκτονικά κατάλοιπα χρονολογούνται και στην Ελληνιστική/Ρωμαϊκή εποχή, στους μεταβυζαντινούς χρόνους και στην Πρωτοβυζαντινή περίοδο (<http://larisa.culture.gr>, <http://odysseus.culture.gr>).

Θρησκευτικά μνημεία: Σημαντικό μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς του Δήμου Κιλελέρ καταλαμβάνουν και οι παρακάτω παλαιές εκκλησίες της Βυζαντινής/Μεταβυζαντινής περιόδου με σπάνιες τοιχογραφίες, αγιογραφίες και ιερά κειμήλια:

- ✓ Αγ. Γεωργίου στον Άγιο Γεώργιο (18^{ος} αι.)
- ✓ Αγ. Αθανασίου Κραννών Λάρισας (18^{ος} αι.)(<http://listedmonuments.culture.gr>)
- ✓ Αγ. Αθανασίου Ψυχικού (19^{ος} αι.) (<http://larisa.culture.gr>, <http://listedmonuments.culture.gr>).
- ✓ Αγ. Νικολάου του Νέου Βουναίνων (19^{ος} αι.)(<http://agiosnikolaosneos.gr>)
- ✓ Αγ. Ιωάννου Νέων Καρυών (19^{ος} αι.)(<http://listedmonuments.culture.gr>).

Στο λαογραφικό απόθεμα της ευρύτερης περιοχής, θα μπορούσε να αθροιστεί και το παρακάτω ιστορικό της περιοχής (μέχρι την αποξήρασή της το 1962) με βασικούς εκπροσώπους από τον Δήμο Κιλελέρ, το Καλαμάκι και το Σωτήριο. Στη δε λοφοσειρά της Πέτρας που ανήκει στην κτηματική περιοχή Σωτηρίου υπάρχουν ακόμη τα ερείπια του παλιού

τελωνείου της σημαντικότερης από τις τρεις ιχθυόσκαλες της λίμνης Κάρλας (http://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/13273/1/B26_Alieia.pdf). Επισημαίνεται ότι πλούσιο υλικό της παρακάρλιας πολιτείας εκτίθεται στο Μουσείο Λιμναίου Πολιτισμού Κάρλας-ΚΕ.ΜΕ.ΒΟ (<http://www.boebes-karla.gr/sites/07.html>). Τα δύο κονάκια δε, που βρίσκονται στον Λοφίσκο και το Σωτήριο (<http://listedmonuments.culture.gr>), χαρακτηρισμένα ως διατηρητέα κτίρια, αποτελούν αντιπροσωπευτικά δείγματα τσιφλικόσπιτων του κάμπου των αρχών του 20^{ου} αιώνα και συνδέονται άμεσα με το αγροτικό ζήτημα της Θεσσαλίας.

Αξιοσημείωτη παρουσία και συμβολή στην διαμόρφωση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της περιοχής έχουν επίσης οι θεματικές παραδοσιακές γιορτές (γιορτή βαμβακιού Κιλελέρ, γιορτή θερισμού Αγ.Αναργύρων/Χαράς, γιορτή κάμπου Μελισσοχωρίου, γιορτή θέρους Γαλήνης), τα φεστιβάλ (Monkey's νεολαίας, παραδοσιακού τραγουδιού και χορού) και πλήθος άλλων εκδηλώσεων και παραδοσιακών πολιτιστικών δρώμενων στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Κιλελέρ (πανηγύρια, θεατρικές και χορευτικές παραστάσεις από τοπικούς συλλόγους) και λαογραφικά εκθετήρια (Νέα Λεύκη, Νέες Καρνές, Κιλελέρ, Νέο Περιβόλι) αναδεικνύουν την πλούσια λαογραφική παράδοση της περιοχής. Επισημαίνεται ότι το εκθετήριο Νέου Περιβολίου στεγάζεται στο πρόσφατα ανακαινισμένο διατηρητέο κτίριο/παλαιό Δημοτικό Σχολείο των αρχών του 20^{ου} αιώνα (<http://listedmonuments.culture.gr>) με τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά στοιχεία των λίγων διασωθέντων διδακτηρίων του ευεργέτη Συγγρού. Στο παλαιό κτίριο έχουν προστεθεί υπαίθριοι στεγασμένοι εκθεσιακοί χώροι με αμφιθέατρο με δυνατότητα φιλοξενίας πολιτιστικών εκδηλώσεων. Επιπλέον, η Δημοτική Βιβλιοθήκη, που βρίσκεται στην έδρα του Δήμου, εκτός των άλλων λειτουργιών της, πραγματοποιεί και πλήθος δράσεων και προγραμμάτων για τα παιδιά αλλά και για τους ενήλικες (<http://network.nlg.gr/library/dimotiki-vivliothiki-nikeas>).

Επιπρόσθετα, στο Δήμο συνυπάρχει ένα πλήθος τοπικών γεύσεων και προϊόντων εξαιρετικής ποιότητας (σκόρδο Πλατυκάμπου, κελυφωτό φιστίκι Νέας Λεύκης κλπ), γαστρονομικές γιορτές (γιορτή φιστικιού Νέας Λεύκης, καλοκαιρινή γιορτή γλυκού Κραννώνα, γιορτή σκόρδου Πλατυκάμπου, εκθέσεις παραδοσιακών προϊόντων τοπικών πολιτιστικών συλλόγων και συλλόγων γυναικών) που συνθέτουν ένα αξιόλογο γαστρονομικό σύνολο.

3.4 Αναπτυξιακή προοπτική του Δήμου Κιλελέρ

Η ευρύτερη περιοχή στην οποία βρίσκεται σήμερα ο Δήμος Κιλελέρ, από την περίοδο της κλασικής αρχαιότητας ακόμα, άκμασε λόγω της θέσης της εντός του Θεσσαλικού κάμπου, της αγροτικής παραγωγής και κτηνοτροφίας, γεγονός που τεκμαίρεται και από τα αρχαιολογικά ευρήματα της αρχαίας Κραννώνας (Κατακούτα & Καραγκούνης, 2006). Η σύνδεση της περιοχής με το αγροτικό γίνεσθαι παρέμεινε αδιατάρακτη μέχρι σήμερα όπου μάλιστα κορυφώθηκε με τα γεγονότα του 1910 στο Κιλελέρ, στα οποία, όπως προαναφέρθηκε, οφείλει την αναγνωρισιμότητά του ο Δήμος Κιλελέρ.

Η αναπτυξιακή προοπτική του Δήμου Κιλελέρ, που μεταξύ των άλλων, προϋποθέτει την αξιοποίηση του brand name περνάει σε πραγματικό και σε συμβολικό επίπεδο μέσα από την ύπαρξη ενός εμβληματικού έργου που θα λειτουργήσει κυριολεκτικά ως «κεντρική εικόνα» και σημείο αναφοράς. Έτσι, ο Δήμος Κιλελέρ έχει θέσει ως προτεραιότητα την ανέγερση ενός Εθνικού Μουσείου Αγροτικού Κινήματος στο χώρο όπου υπάρχει σήμερα το Μνημείο του Αγρότη. Οι λειτουργίες του μουσείου θα είναι διαδραστικές, θα αξιοποιούν τις σύγχρονες τεχνικές, θα ξεπερνούν κατά πολύ τον μουσειακό-εκθεσιακό χαρακτήρα και θα κινούνται στο χώρο της ευρύτερης αγροτικής, εκπαιδευτικής, ιστορικής, πολιτισμικής και τουριστικής δράσης. Με αυτό τον τρόπο θα αποτελέσει ενεργό κύτταρο διατήρησης μνήμης και ταυτόχρονα παραγωγής γνώσης και καινοτομίας με σκοπό να αποτελέσει σημείο αναφοράς και πόλο έλξης που χωρικά θα ξεπερνά κατά πολύ τον Θεσσαλικό κάμπο και με ομάδες-στόχους που δεν θα περιορίζονται μόνο στον αγροτικό χώρο.

Η παρουσία του μουσείου αναμένεται να συμβάλλει με θετικό πρόσημο σε τομείς όπως :

- η ανάδειξη του πολιτιστικού περιβάλλοντος του Δήμου Κιλελέρ, η διάσωση και αναβάθμιση των υπαρχόντων υλικών και άυλων πολιτιστικών αγαθών, την εγκαθίδρυση ενός μόνιμου δικτύου προαγωγής έρευνας και αγροτικής καινοτομίας. Παράλληλα, μπορεί να υποστηρίξει δράσεις διαφύλαξης και διαιώνισης τοπικών ποικιλιών σπόρων και φυτών με την λειτουργία τράπεζας σπόρων και παραδοσιακών/τοπικών ποικιλιών, διάσωση αλλά και διάδοση παραδοσιακών αγροτικών μεθόδων, φιλοξενία εργαστηρίων εκμάθησης παραδοσιακών αγροτικών τεχνικών/πρακτικών, διάθεση συνεδριακών χώρων με σκοπό τη φιλοξενία διασκέψεων, συνεδρίων, επιστημονικών εκδηλώσεων κλπ.
- η σύνδεση σε στρατηγικό επίπεδο με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Πανεπιστήμιο και ΑΤΕΙ) και όχι μόνο σε πεδία όπως ιστορία/ιστοριογραφία, λαογραφία, εθνολογία, κοινωνική ανθρωπολογία, αγροτική οικονομία-περιφερειακή ανάπτυξη, γεωπονία/φυτική παραγωγή, ιστορία και δίκαιο των συνεταιρισμών και των αγροτικών κινημάτων κλπ.). Αυτή η διασύνδεση μπορεί να επεκταθεί και με αντίστοιχους φορείς Ευρωπαϊκών κι όχι μόνο χωρών, δυναμώνοντας περιφερειακά την εξωστρέφεια και κινητικότητα όχι μόνον για τον Δήμο Κιλελέρ αλλά και την περιοχή της Θεσσαλίας. Σε επίπεδο Ε.Ε, μάλιστα, ήδη υπάρχουν φορείς με τους οποίους το Μουσείο θα μπορούσε να διασυνδεθεί άμεσα στο πλαίσιο ενός πανευρωπαϊκού δικτύου προαγωγής και διαφύλαξης της ιστορίας του αγροτικού κινήματος και ενίσχυσης των νέων δυναμικών του αγροτικού κόσμου.
- η ενίσχυση της κινητικότητας και της απασχόλησης στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Κιλελέρ διαμορφώνοντας ένα δίκτυο απασχόλησης και τόνωσης της τοπικής κοινωνίας αρχικά μέσω της άμεσης και έμμεσης ανάπτυξης θέσεων εργασίας (τουρισμός, εστίαση, κλπ.).

Όλα αυτά θα μπορούσαν να υποστηριχθούν πιο αποτελεσματικά με την ίδρυση ενός φορέα αγροτικής έρευνας και καινοτομίας, ο οποίος μπορεί να λειτουργήσει παράλληλα ή ακόμα και στα πλαίσια του μουσείου, με σκοπό να προωθήσει τη δημιουργία επιχειρησιακών ομάδων από αγρότες, ερευνητές, συμβούλους, επιχειρήσεις και άλλους φορείς στην κατεύθυνση της κατάρτιση καινοτόμων σχεδίων και εφαρμογών.

Η μοναδικότητά της συστατικής φυσιογνωμίας του μουσείου και του πλάνου αξιοποίησής του (διαδραστικότητα, δίκτυα εκπαίδευσης, έρευνα και καινοτομία, ιστορία αγροτικού κινήματος, κ.α) δημιουργεί την προοπτική συμμετοχής του ακόμη και σε δράσεις της UNESCO, γεγονός το οποίο θα στρέψει ακόμη περισσότερο την προσοχή σε αυτό και συνακόλουθα στην περιοχή, με θετικές επιπτώσεις στο επίπεδο διαβίωσης και στην οικονομικής-πολιτιστικής δραστηριότητας της τοπικής κοινωνίας.

Παράλληλα, ο Δήμος Κιλελέρ θα επιχειρήσει να αναδείξει και να κεφαλαιοποιήσει επενδυτικά και τουριστικά το ιστορικό και πολιτιστικό απόθεμα (άυλο και υλικό) που διαθέτει από την προϊστορική εποχή μέχρι σήμερα εκπονώντας μια μελέτη πολιτιστικής ανάδειξης, η οποία ήδη δρομολογείται. Η μελέτη θα αφορά κυρίως τον αρχαιολογικό χώρο Κραννώνα και τον προϊστορικό οικισμό Παλαιόσκαλας. Μάλιστα το τρίπτυχο Κραννώνας-Κιλελέρ-Παλαιόσκαλα έχει όλες τις προϋποθέσεις να αποτελέσει μια πολιτιστική και τουριστική διαδρομή και να ενταχθεί σε έναν ευρύτερο σχεδιασμό ανάδειξης και σύνδεσής της με της λοιπές αντίστοιχες αξιόλογες θέσεις σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας που θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο το Αρχαίο Θέατρο Λάρισας από την μία μεριά και τους προϊστορικούς οικισμούς Σέσκλου-Διμηνίου από την άλλη. Στην μελέτη θα περιλαμβάνονται επίσης οι ως άνω αναφερόμενες εκκλησίες της Βυζαντινής/Μεταβυζαντινής περιόδου, οι οποίες δημιουργούν τις προϋποθέσεις ανάπτυξης δικτύου θρησκευτικού τουρισμού. Μάλιστα τα παραπάνω σημεία βρίσκονται πολύ κοντά στον Αρχαιολογικό χώρο Κραννώνα και ουσιαστικά τον περικλείουν.

Ο αγροδιατροφικός τομέας θεωρείται στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2014-20 ως βασικός μοχλός οικονομικής ανάπτυξης της χώρας με την μεταποίηση τροφίμων να περιλαμβάνεται στους πέντε κλάδους με τον υψηλότερο πολλαπλασιαστή στην ελληνική οικονομία και παρουσιάζει μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης, καθώς μέχρι σήμερα δεν έχουν αξιοποιηθεί πλήρως τα πλεονεκτήματά του (https://www.espa.gr/elibrary/PA_ESPA_2014_2020.pdf). Ειδικά σε μια περίοδο παρατεταμένης οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, δίδεται η δυνατότητα να

αποτελέσει η απασχόληση, η επιχειρηματικότητα και η συμβολή του αγροδιατροφικού τομέα στο ΑΕΠ σε δείκτη ανάπτυξης. Είναι ήδη ορατά και πληθαίνουν συνεχώς τα παραδείγματα ανθρώπων που δραστηριοποιούνται ατομικά ή συνεργατικά ιδρύοντας ομάδες παραγωγών και μικρές επιχειρήσεις με σχετικά μεγάλη επιτυχία, δεδομένου και του δυσχερούς επενδυτικού κλίματος.

Ως εκ τούτου, σε μια περιοχή όπως ο Δήμος Κιλελέρ με υψηλή διαθεσιμότητα καλλιεργούμενης γης και αγροαναπλάσεων (89%) καθόλα προσβάσιμων και με υψηλό δείκτη παραγωγικότητας πολλών αγροτικών προϊόντων που τον καθιστούν δικαιωματικά ως τον κατεξοχήν αγροτικό Δήμο της χώρας, μεγιστοποιείται η δυνατότητα συμβολής του αγροδιατροφικού τομέα στην τοπική ανάπτυξη. Αυτό σημαίνει ότι η ευρύτερη περιοχή του Δήμου Κιλελέρ με τον αγροδιατροφικό τομέα, κυρίαρχο σχεδόν στην οικονομική δραστηριότητα της περιοχής, διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις να αποτελέσει εφελτήριο ανάπτυξης τόσο σε συμβατικές όσο και σε καινοτόμες καλλιέργειες και μεταποιητικές διαδικασίες.

Αξίζει να αναφερθεί το παράδειγμα της Νέας Ζηλανδίας. Η Νέα Ζηλανδία είναι μία χώρα που παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με την Ελλάδα, όχι μόνο γεωγραφικές και κλιματολογικές, αλλά κυρίως οικονομικές και δομικές. Την δεκαετία 1984-1994, βρέθηκε αντιμέτωπη με παρόμοια οικονομική κρίση την οποία κατάφερε όχι μόνο να ξεπεράσει αλλά και να την αξιοποιήσει για να καταστεί σημαίνουσα αγροτική δύναμη, αντιμετωπίζοντας την κρίση ως ευκαιρία. Κατάφερε να μεταρρυθμίσει τον αγροτικό τομέα και να καταστήσει τον αγροτικό της τομέα ένα βασικό αναπτυξιακό πυλώνα της οικονομίας της. Οι Νεοζηλανδοί αγρότες κατάλαβαν ότι δεν είναι πλέον μόνο παραγωγοί αγροτικών προϊόντων αλλά, μπορούν να προσφέρουν πληθώρα υπηρεσιών αναψυχής, τουρισμού, ανάπλασης τοπίου και διατήρησης του περιβάλλοντος, ανταποκρινόμενοι έτσι όχι μόνο στην εγχώρια αλλά, κυρίως, τη διεθνή τουριστική αγορά (http://grsa.prd.uth.gr/conf2013/25_hymis_ersagr13.pdf).

Αυτό που επιτεύχθηκε στην μακρινή και απομονωμένη Νέα Ζηλανδία, υπάρχουν όλες οι δυνατότητες να επαναληφθεί και στην χώρα μας ακόμα και σε μια περιοχή όπως ο Δήμος Κιλελέρ. Έχοντας αυτή την φιλόδοξη και δύσκολη αποστολή, ο Δήμος Κιλελέρ προτίθεται να ενισχύσει το φυσικό του brand name, το αγροτικό του προφίλ, μέσα από το ίδιο το όνομά του «Κιλελέρ» στοχεύοντας σε μια νέα ανάταση και ώθηση στην παραγωγή, στις επενδύσεις, στο επιχειρείν, στην έρευνα και την καινοτομία. Η εξωστρέφεια και η ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, θα αποτελέσει δομικό χαρακτηριστικό του δήμου μέσω συγκεκριμένων δράσεων που αφορούν την εκπαίδευση και την καινοτομία.

Στα πλαίσια αυτά, η δημιουργία θεσμού δευτεροβάθμιας και μετά-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μαθητείας και κατάρτισης είναι ιδιαίτερα σημαντική. Συγκεκριμένα, ο Δήμος Κιλελέρ προσανατολίζεται στην δημιουργία προϋποθέσεων στρατηγικής σύνδεσης εκπαίδευσης-ανάπτυξης μέσα από προγράμματα, δράσεις και εκδηλώσεις (π.χ. πάρκο περιβαλλοντικής αγωγής) με στόχο την καλλιέργεια περιβαλλοντολογικής παιδείας και συνείδησης καθώς και την επανασύνδεση των παιδιών με τη φύση και την αγροτική παραγωγή.

Επιπρόσθετα, τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Δήμου Κιλελέρ μπορούν να αξιοποιήσουν καλύτερα την επικείμενη θεσμοθέτηση ίδρυσης των λεγόμενων «ενεργειακών συνεταιρισμών» σε τοπικό επίπεδο, με την συμμετοχή των δήμων και άλλων φορέων, με σκοπό την παραγωγή ενέργειας, έτσι ώστε να αξιοποιήσει το ενεργειακό δυναμικό της κάθε περιοχής και τις διαθέσιμες Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ). Το τελικό αποτέλεσμα θα είναι η μείωση των τιμολογίων ενέργειας, μέσω της αξιοποίησης των εργαλείων της ενεργειακής αγοράς όπως, για παράδειγμα, ο συμψηφισμός ενέργειας (net metering), ο εικονικός συμψηφισμός ενέργειας (virtual net metering) και οι Έξυπνοι Μετρητές (Smart Meters) (<http://greenagenda.gr>). Οι προβλεπόμενες επενδυτικές ευκαιρίες σε αυτό το νομοσχέδιο μπορούν να εφαρμοστούν πιο αποτελεσματικά στην περιοχή του Δήμου Κιλελέρ, δεδομένης της υψηλής διαθεσιμότητας σε βιομάζα, εκτάσεις για χωροθέτηση ΑΠΕ και ασφαλή, πυκνά δίκτυα μεταφορών και ενέργειας (Ε.Π. Δ.Κιλελέρ 2015-19 Στρατηγικό Σχέδιο).

Έχοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, ο Δήμος Κιλελέρ στοχεύει να παίξει συμβολικό αλλά και ουσιαστικό ρόλο στην επανεξέταση και επαναπροσδιορισμό του παραγωγικού μοντέλου της περιοχής, επιδιώκοντας να αποτελέσει πεδίο εφαρμογής πιλοτικών συστημάτων βιώσιμης γεωργίας, έρευνας και καινοτομίας.

4. Συμπεράσματα

Η ιστορική διαδρομή που προηγήθηκε απέδειξε ότι ένα γεγονός που τυχαία διαδραματίστηκε κοντά σε ένα άσημο χωριό με το Οθωμανικό όνομα «Κιλελέρ», στάθηκε ικανό να αλλάξει την οπτική που το βλέπει η ιστορία και ο κόσμος (πολιτικός και μη), προσδίδοντας του μια τέτοια δυναμική που κατάφερε να το οδηγήσει τόσο στην εκτατική του διεύρυνση αλλά και στην θεσμική μέχρι στιγμής καθιέρωσή του στον αυτοδιοικητικό χάρτη της χώρας ως έναν από τους μόλις 325 Δήμους.

Δεδομένου όμως ότι αυτό από μόνο του δεν είναι αρκετό, είναι προφανές ότι χρέος του Δήμου Κιλελέρ αποτελεί το να μην επαναπαυθεί στις δάφνες του παρελθόντος, αρκούμενος μόνο στην ιστορική αναφορά, την αναγνώριση και την επετειακή μνήμη. Θα πρέπει να κάνει το επόμενο μεγάλο κομβικό βήμα κεφαλαιοποιώντας το όνομα και την δυναμική του προς όφελος του ιδίου ως οργανισμού αλλά και των πολιτών του. Η χάραξη λοιπόν της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής για την περιοχή του Δήμου Κιλελέρ, θα πρέπει πρωτίστως να αξιοποιήσει τον συμβολισμό και την αναγνωρισιμότητα του ονόματος «Κιλελέρ», το οποίο μαζί με το αγροτικό προφίλ αποτελεί ένα φυσικό brand name με εμβέλεια που ξεπερνά τα όρια της Περιφέρειας Θεσσαλίας και της χώρας.

Στην υλοποίηση αυτής της στρατηγικής, κομβικό ρόλο θα παίξει η ίδρυση και λειτουργία του Εθνικού Μουσείου Αγροτικού Κινήματος στο Κιλελέρ, ενός εμβληματικού και ταυτόχρονα διαδραστικού μουσείου που θα λειτουργήσει ως πόλος έλξης και εστία έρευνας και αγροτικής καινοτομίας με πολυπεπίπεδη θετική συμβολή στην απασχόληση αλλά και στην πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Παράλληλα, η ολοκληρωμένη μελέτη πολιτισμικής ανάπτυξης που προγραμματίζεται να εκπονηθεί με την συνεργασία του Υπουργείου Πολιτισμού και της Περιφέρειας Θεσσαλίας θα θέσει τις βάσεις για την εκκίνηση μια οργανωμένης προσπάθειας ανάδειξης του πλούσιου και εν πολλοίς άγνωστου και ανεξερευνήτου πολιτιστικού κεφαλαίου της περιοχής, έχοντας ως πρώτο στόχο τον αρχαιολογικό χώρο της Κραννώνα και της Παλαιόσκαλας Καλαμακίου, δημιουργώντας μια μοναδική πολιτιστική διαδρομή με το Κιλελέρ και το μουσείο του να βρίσκεται στο ενδιάμεσο.

Επιπλέον, για το Δήμο Κιλελέρ, η αξιοποίηση του αγροδιατροφικού τομέα και ο επανακαθορισμός του παραγωγικού μοντέλου, σε μια περιοχή που αποτελεί τον κατεξοχήν αγροτικό δήμο της χώρας, αποτελεί βασική προτεραιότητα, ειδικά σε μια περίοδο παρατεταμένης οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, προκειμένου να δώσει μια νέα ανάπτυξη και ώθηση στην παραγωγή, στις επενδύσεις, στο επιχειρείν, στην έρευνα και την καινοτομία.

Ο Δήμος Κιλελέρ, αξιοποιώντας με βέλτιστο τρόπο το brand name αλλά και το γενικότερο αγροτικό του προφίλ με τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα (κεντροβαρής θέση, προσβασιμότητα και διαθεσιμότητα γης, συγκοινωνιακά/ενεργειακά δίκτυα, γειτνίαση με το αστικό κέντρο της Λάρισας) μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης και συνύπαρξης όλων των τομέων της οικονομικής δραστηριότητας (πρωτογενής, δευτερογενής και τριτογενής), δημιουργώντας συνθήκες βιωσιμότητας, μειωμένου επιχειρηματικού ρίσκου και επιτυχών συνεργειών μεταξύ τους.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αθανασιάδης, Σ., (2006), "Τουρκοελληνικό Λεξικό", Εκδόσεις Επτάλοφος.

- Βραχνιάρης, Χ., (1985), "Ανάμεσα σε δύο εξεγέρσεις: Κιλελέρ 1910- Τρίκαλα 1925", Εκδόσεις Αλφειός.
- Γερόπουλος, Α., (2001), "Κιλελέρ, Ιστορία – Λαογραφία", Εκδόσεις Κοινότητα Κιλελέρ.
- Γερόπουλος, Α., (2010), "Το Αγροτικό Ζήτημα στη Θεσσαλία & το Έπος του Κιλελέρ", Εκδόσεις Δήμος Κιλελέρ – Τοπική Ένωση Δήμων & Κοινοτήτων Ν. Λάρισας.
- Δοξιάδης, Θ. και Λιβέρη, Δ. (2012) "Τόπος, Τοπίο, Ταυτότητα και Επονομασία", στο Δέφνερ και Καραχάλης (επ.), σελ. 453-473.
- Δέφνερ, Α. & Καραχάλης, Ν. (Επιμ.). (2012). *Marketing και Branding του Τόπου: Η Διεθνής Εμπειρία και η Ελληνική Πραγματικότητα*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Κιλελέρ 2015-19, Α'Φάση-Στρατηγικό Σχέδιο, ΑΔΑ:ΩΑΖΦΩΕΝ-0ΡΩ.
- Καρανικόλας, Γ., (1983), "Κιλελέρ. Συμβολή στην Ιστορία του Ελληνικού αγροτικού κινήματος", Εκδόσεις Θουκυδίδης.
- Καραχάλης, Ν. (2015) "Στρατηγικές διαχείρισης της εικόνας και της προβολής των πόλεων (city branding) και πολιτιστική αναζωογόνηση", στο *Πολιτισμική Διαχείριση, Τοπική Κοινωνία και Βιώσιμη Ανάπτυξη*, Εκδόσεις Κάλλιπος, σελ. 116-128.
- Καραχάλης, Ν., (2016) "Στρατηγικές διαχείρισης της εικόνας και της προβολής των πόλεων (citybranding) και πολιτιστική αναζωογόνηση", <http://www.citybranding.gr/2016/02/city-branding.html>. Ημερομηνία επίσκεψης: 28-11-2016.
- Κατακούτα, Στ. & Καραγκούνης, Δ., (2006), "Ήπιας μορφής επεμβάσεις σε ταφικά μνημεία. Από την επιλογή στην υλοποίηση", στο Μαζαράκης Α. (επιμ.), *Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης '1ο Αρχαιολογικό Έργο Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας*, Βόλος 2006, 319-334.
- Κόνσολα, Ν. (2006) "Πολιτιστική Ανάπτυξη και Πολιτική", Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 105-107.
- Κορδάτος, Γ., (1945), "Η αγροτική εξέγερση του Κιλελέρ".
- Μεταξάς, Θ. (2005) "Μάρκετινγκ του Τόπου (Πόλης): Προσδιορισμός, Σχεδιασμός, Εφαρμογή και Αποτελεσματικότητα", Αειχώρος, σελ. 62-99.
- Μπούσδρας, Δ., (1951), "Η Απελευθέρωση των Σκλάβων αγροτών".
- Πουτέτση, Χ., (2016), "Η ταυτότητα «ανεβάζει» τον προορισμό", <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=850715>. Ημερομηνία επίσκεψης: 07-01-2017.
- Τσακίρη, Ε. "Ο δημόσιος χώρος ως φορέας ωφέλειας για την ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας – πολιτισμικού αγαθού που ανήκει σε όλους και οι κίνδυνοι από την ιδιωτικοποίησή του", <http://www.ekke.gr/estia/Cooper/Neo%20Kinima%20Architektonwn/tsakiri.pdf>. Ημερομηνία επίσκεψης: 28-01-2017.
- Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, ΙΕ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, (2013), Κραννών, Horizon IKE Εκδόσεις.
- ΦΕΚ 126/Α/02-04-1883 "Περί της εις δήμους διαιρέσεως".
- ΦΕΚ 74/Α/26-04-1985, "Διατάγματα".
- ΦΕΚ 58/Α/14-02-1912 "Περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων".
- ΦΕΚ 29/Β/10-05-1919, "Υπουργικά αποφάσεις και εγκρίσεις".
- ΦΕΚ 244/Α/04-12-1997, Ν. 2539/1997 "Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης".
- ΦΕΚ 30/Α/25-02-2010 "Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του Τοπίου".
- ΦΕΚ 87/Α/07-06-2010, Ν. 3852/2010 "Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης".
- Χύμης, Α., "Η κρίση ως ευκαιρία ανάπτυξης του αγροτικού τομέα: μαθήματα από τη Νέα Ζηλανδία" http://grsa.prd.uth.gr/conf2013/25_hymis_ersagr13.pdf Ημερομηνία επίσκεψης: 03-01-2017.
- Ψύρρας, Θ., (2010), "Κιλελέρ. Στον ήλιο μοίρα. Από το ξεκίνημα του αγώνα ως την εξέγερση και την τελική λύση 1881-1923", Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Ένα κοινό όραμα για city branding στις Ευρωπαϊκές πόλεις. Για ποιο λόγο πρέπει να υπάρχει στρατηγική city brand, (2011), <http://www.citybranding.gr/2011/02/city-branding-city-brand.html>. Ημερομηνία επίσκεψης: 28-12-2016.

- Boeschoter, R.V., (1993), "The peasant and the party: Peasant options and 'folk' communism in a Greek village" 20(4) Journal of Peasant Studies 612.
- Durand-Drouhin, J.L., Szwengrub L.M., (eds), (1985), Rural Community Studies in Europe: Trends, Selected and Annotated Bibliographies, Analyses, Vol. 3 (Oxford: Pergamon Press).
- Hospers, G. J., Verheul, W. & Boekema, F. (Επιμ.). (2011). *Citymarketing voorbij de hype: ontwikkelingen, analyse en strategie*. Den Haag: Boom Lemma.
- Kotler, P., Haider, D., & Rein, I. (1993) *Marketing Places: Attracting Investments, Industries, and Tourism to Cities, States, and Nations*. NewYork: TheFreePress.

Διαδίκτυακή

- <https://www.youtube.com/watch?v=WzAYnAwSEic> Ημερομηνία επίσκεψης:10-01-2017.
- <http://archive.papandreou.gr/papandreou/content/Document.aspx?d=6&rd=7739474&f=1359&rf=1307755822&m=3937&rm=22259057&l=2> Ημερ. επίσκεψης:08-01-2017.
- http://www.ethnos.gr/taksidi_thessalia/arthro/larisa_eulogimenes_pediades-63991365 Ημερομηνία επίσκεψης: 10-01-2017.
- https://s3.amazonaws.com/ekpdf/periodiko/pdf/2010/0313_14/0313_14.pdf Ημερομηνία επίσκεψης: 10-01-2017.
- <http://usa.greekreporter.com/2010/01/05/lakis-lazopoulos-will-be-the-honoree-of-the-aesculapian-thessalian-brotherhoods-dinner-dance/> Ημερομηνία επίσκεψης:15-12-2016.
- http://www.europeana.eu/portal/el/record/09204/EUS_93B6BD063D494340BFC60157AAE2F6E6.html Ημερομηνία επίσκεψης:15-12-2016.
- <http://solidnet.org/greece-communist-party-of-greece/cp-of-greece-farmers-the-struggle-continues-with-other-forms-en-ru-es> Ημερομηνία επίσκεψης: 15-12-2016.
- https://sussle.org/t/Kileler_incident Ημερομηνία επίσκεψης: 15-12-2016.
- <https://libcom.org/news/farmers-stage-rehearsal-total-blockade-greece-26012010> Ημερομηνία επίσκεψης: 15-12-2016.
- <http://larisa.culture.gr> Ημερομηνία επίσκεψης:15-12-2016.
- <http://odysseus.culture.gr> Ημερομηνία επίσκεψης:15-12-2016.
- <http://listedmonuments.culture.gr> Ημερομηνία επίσκεψης:15-12-2016.
- <http://agiosnikolaosneos.gr> Ημερομηνία επίσκεψης:15-12-2016.
- <http://www.boebes-karla.gr/sites/07.html> Ημερομηνία επίσκεψης:15-12-2016.
- <http://greenagenda.gr> Ημερομηνία επίσκεψης:15-12-2016
- http://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/13273/1/B26_Alieia.pdf Ημερομηνία επίσκεψης:15-12-2016
- <http://network.nlg.gr/library/dimotiki-vivliothiki-nikeas> Ημερομηνία επίσκεψης: 05-12-2016.
- https://www.espa.gr/elibrary/PA_ESPA_2014_2020.pdf Ημερομηνία επίσκεψης: 15-12-2016.
- <http://www.larissanet.gr/2015/03/22/h-teleftaia-efkairia-gia-to-mnimeio-tou-kileler/> Ημερομηνία επίσκεψης: 10-01-2017.